

Putovanje velebitskim stazicama uz dobri duh g. Premužića

Osvojila sam Premužićevu stazu!

Već godinama, gotovo od kad sam otkrila ljepotu planinarenja tamo na Triglavu, velika mi je želja bila proći velebitskom stazom gospodina Premužića. Impresivna je priča o čovjeku koji je toliko volio planine da ih je želio približiti i ostalim ljudima da tamo otkrivaju ono što je on tamo tražio i nalazio, koji je marljivo i pomno izgradio puteve da joj se lakše približe i osjete tu čar i taj mir.

Kada sam vidjela da moje „Zagorske steze“ organiziraju upravo taj pohod, bilo je to kao prstom u med od velebitskog vrijeska, o kojem je s toliko užitka pričao naš gazda u Došen Dabru. „Prehodat ću Premužićku“, mislila sam si ponosno, no nije mi bilo svejedno bez obzira na to što je položena između relativno nezahtjevnih 1630 i 920 metara nadmorske visine. Mjeseci neaktivnosti uzrokovani problemima s mišićem i predugom zimom učinili su me tromom, a Velebitu se uvijek treba pristupiti s oprezom. No, jasno je bilo: odustajanja nema, osvojiti ću je, prošetati ću ovom 57 kilometara dugom stazom smještenom duž Nacionalnog parka Sjeverni Velebit i Parka prirode Velebit i jedva čekam!

Day 1, 22.6.13.

Autobus pretrpavamo stvarima za tri dana u divljini i u 5:30 krećemo za Krasno gdje nam se pridružuje Dijana i kupuju karte za ulazak u Nacionalni park. Uskoro smo podno Zavižana i krijepimo se te pripremamo za pokret puni entuzijazma. Opet me zeza štap i ne da se produžiti, ogledavamo ga, pokušavamo i odjednom – cak, pukne! Pomislili biste da me spopao jad što mi se ovo moralo desiti baš sad. Nipošto. Šta je tu je, imam još jedan i veselim se stazici. Ništa mi neće ovi dan pokvarit...

Jedan zavoj i eto nas na ulasku na stazu. Ovdje smo se odvojili u dvije grupe, jaču i slabiju. Jača ide naprijed istom stazom do Alana, ali osvaja usputne vrhove, Gromovaču, Crikvenu i Krajačev kuk te njihova ruta traje dulje. Ja sam realno zaključila da me potpuno zadovoljava šetnja bez uspona, a ionako je trebalo kišiti. I grmiti. A Gromovača je po tome dobila ime...

Kasnije, drugi dan nakon i više nego osmosatnog hoda zaključila sam da „slabija“ grupa nije ništa slabija, te kada smo uz smijeh i zadirkivanje odmjeravali dosege i vidike, složili smo se oko naziva: grupa A (nazovimo ih Akceleratori) i grupa B (nazovimo ih Botaničari). Podgrupe su se slagale prema potrebi i željama i sve su

skladno i spretno savladale sve prepreke. Uz poneku nevolju, ali puno smijeha i užitka.

Lagano smo se zagrijali uz pogled na more i promatrajući kako su graditelji slomili stijenu i dali je čovjeku. Divimo se šarolikom raslinju koje nam privlači pažnju cijelom dužinom staze. Ovdje je taman krenulo bujno proljeće. Brojnost različitih vrsta je zaista opčinjujuća, a Boška nas uči vrstama koje ne prepoznajemo. Pakujac (prokulica? kujavac?, nikako zapamtiti), orhideja, anemona, đurđica, ranunkula, „poljska ružica“, ruže, gorski ljiljan s narančastim turbanom u svim fazama, polja ljupkih svjetloplavih dlakavih bombica, irisi, velebitski klinčić, arnica, ajme ljepote...

Šumica i sunašce na travnatim obroncima izmjenjuju se na stazi veoma pomno usklađeni i ugodno se iznenadimo svaki put kad nas razveseli hlad bukove čudnovate šume ili tople zrake planinskog sunca. Stazu su izgradili lokalni graditelji u tri godine od 1930.-1933. Zamisao da se izradi ovaj uzdužni visinski velebitski put bila je otvaranje planine turistima, ljubiteljima prirode, i primjer je velikodušnosti i vizionarstva. Cijelim putem razmišljam kako su Ante i ekipa zdušno nosili gromade kamenja i slagali ih u zid, tražili najljepše predjele, krotili krš i iscrtavali planinu za ljude osiguravajući pritom njihovu zahvalnost i avanturizam.

I tako šecemo prema Rossijevom skloništu kojem se posebno veselim jer sam na slikama vidjela da su ga uredili ko curicu, poput Ikeine kućice. Kadli, pored nas uzbrdo protrči meni poznato lice, Joso Tomaić, GSS-ovac i rendžer Sjevernog Velebita. Dobaci da ima intervenciju i nama prokola krv zbog bliskosti nečije nevolje i sigurnosti koju ulijevaju spasitelji. U kolibi podno Pasarićeva kuka, iz kamena izrasloj, a toploj i otvorenoj za sve šetače zadržavamo se na kratkom ručku i grabimo dalje. Tu malo dalje je i posrnuli šetač uz bocu s kisikom, okružen momcima u crvenom koji ga organizirano prevoze planinskom nosiljkom na kotač (jedan!) do Alana. Vidimo da će sve biti u redu.

Pred samo spuštanje do Alana grupa B1 osvaja i anđeoski Seravski vrh, a B2 Alančić koji je navodno jednako lijep, ako ne i ljepši. Alan je prepun ljudi, pogled puca na more, pa šecemo prema njemu - do medvjeda. Točnije njegove makete. Ona nas podsjeća da je ovo medvjede carstvo, a u to ćemo se uvjeriti svako malo putem kad nađemo na prerovano kamenje i njegov izmet raznih svježina. Nije smješno. To vas dobro uozbilji i čini pokornim. Gazda Stjepan iz Doboš Dabra kaže da ih treba poštivati, pa ćete onda kao on moći u svom dvorištu ugošćivati medvjedicu s dva mala cijelo ljeto, čak ih i unucima izbliza pokazivati. Znao je da mu neće ništa, jer ni on njima nije htio ništa našao.

Prvu večer spavamo na Mrkvištu, kuda nas komotno prebacuje autobus, koji za nama vozi sve stvari koje nam ne trebaju preko dana. Tamo je također gužva, šatori, auti, bicikli, tu je i gorski pudl i znatiželjni puh, kuha se, loži vatra, večera se na vjetru, uz mjesecinu, u više jakni, wc-thanks but no thanks, i odlazi u krevet u deset po PS-u. Bio je to dug dan, a sutra nas čeka još duži...

Day 2

Ujutro smo nakon doručka i prepakiravanja ruksaka otišli na Štirovaču po zalihu svježe gorske vode i do tad sam već preboljela misteriozni nestanak svojeg blokića za bilješke s puta. Zajedničkim snagama smo mi osvježili detalje od prethodnog dana i ova mala nelagodnost je ubrzo posve zaboravljena.

Pred nama je zahtjevan dan. Za obje grupe. Akceleratori planiraju istom trasom ali opet s usponima, na Budakovo brdo i Bačić kuk uz cca jedanaestsatno hodanje, a Botaničari skoro devetsatno. Ovaj put vodi uz more i gleda na otoke Sjevernog i Srednjeg Jadrana. Vrijeme je idilično već drugi dan, unatoč najavama o nagloj promjeni vremena i neizostavnoj kiši. Čini mi se kao da gospon Premužić bdije negdje odozgora i strogo nadzire promjene vremena na svojoj stazi, da ne bi slučajno nekome pokvarilo užitak. Čak i onaj neobični oblak u koji smo ušli u jednom času nije bio opasan, već posve zanimljiv. Ovdje smo, u hodačkom žaru i u svjetlu prethodnog Dana antifašističke borbe prepjevali onu staru - Po šumama i gorama, naše zemlje ponosne, idu grupe planinara, slavu društva pronose. Zalud prijeti oblak crni, da će nam pokvarit dan, prije ćemo na cilj doći, kako ono biješe zadnja strofa?

I dalje se skladno nižu cvjetne livade, obasjani obronci, nježne šume bukve i onaj prepoznatljivi i varljivi krš. Tamo je i Sonja doživjela nezgodu i odjednom se skotrljala niz oštru padinu, no spretni Boris i Mikac su joj poletjeli u pomoć te smo nakon kratkog oporavka oprezno nastavili dalje.

Kasnije su komentirali kako je staza u lošem stanju misleći pri tom na mnogobrojna debla i grane koje zaklanjaju i priječe put, ali ja to ne bih tako rekla. Jer što smo dublje u planini, to je ona divljija i nepokorenija, a tako i treba biti. Odron gromade stijene, suha debla, snijeg u sjenovitim pukotinama, izvor bistre vode i trebaju presjecati put da nas podsjetu da ovdje vlada priroda, a čovjek je samo u posjeti.

Pričaju nam i o poskocima, ma naravno da ih ima, ali prema uobičajenoj statistici viđena je samo jedna zmija kojoj nismo uspjeli utvrditi identitet. Neki kažu - oveća glista, drugi da je udav, treći šire dlanove i opisuju kakvo je navodno oko imala, no svakako nije naodmet paziti da ne staneš kojoj na rep. Prpina knjiga o poskocima

koju nam je poklonio na kraju pohoda jednostavno i bez mistificiranja opisuje sve važne podatke o ovoj najpoznatijoj europskoj otrovnici. „Stezama“ će dobro doći ovaj izvor informacija, a ja sam odlučila da će u mojoj budućoj prtljagi za Velebit svakako biti šprica odrezanog dna koja će lako vakuumom izvući otrov iz nečijeg nedajBože ugriza.

Polako nas već svladava umor koji se manifestira tzv. predugom nogomili kako bi Lovro (8) rekao „Nisam umoran, ali me bole noge“: malo češće se sapličemo, spotičemo i tužimo na iscrpljenost u nogama, no to ne traje predugo jer eto nas na Skorpcovcu nakon cjelodnevnog hoda, u inteligentno udobno iskonstruiranim ležaljkaama gdje nakratko odmorimo i odšecemo na – autobus.

Lovro je kasnije s odraslima još skakutao po kukovima, odrađujući jedan maratonski dan zbog kojega skidam šiltericu grupi A.

Uživali smo nakon dugog hoda u vožnji drndavom cestom pored Dabarskih kukova s pogledom na fascinantne stijene koje obgrljuju dolinu u kojoj se crveni točkica krova Planinarskog doma Ravni Dabar. Nekoć je ovdje bila osnovna škola i djeca iz okolice (to će ovdje biti relativan pojam, s obzirom na udaljenost prvih kuća) su u školu dolazila pješice niz gudure i polja, a ono što mi zovemo planinarenjem njima je bio svakodnevni put u školu i natrag. Gazda Stjepan je tako već treći dan svog prvog razreda u školu morao sam. E, to je surovost i jednostavnost planinskog života. Tako smo se kod njega u pitomoj kotlini Došen Dabra, uz topli grah i Velebitsko i naslušale priča o djedu koji je sjekirom zaplašio i otjerao medvjeda, o (meni) simpatičnim puhovima, koje se lovi na starinsku ali nadasve učinkovitu mišolovku, jer ovaj ljuti neprijatelj izgrize sve na što naiđe. A ovako, ukoliko je svjež, može ga se odrati, pa u škrinju za gulaš. Ovdje vam snijeg pada po narudžbi unučića, a mobitel je zavezan za gredu jer samo tamo lovi signal. Tamo iznad stare kamene kuće sunce izlazi zimi, a mjesec ljeti, i život se mijenja u skladu s mijenama u prirodi.

Opet smo legli s prvim mrakom, nakon neizostavnog smijeha i veselja što je dan prošao tako dobro, umorni i spokojni u naručju kukova koji su nas zanjihali u san. Navodno je netko i hrkao, bilo je šetača po sjajnoj mjesečini, tu ispod nas je i skončao jedan puh, ali zdravi umor i svjež planinski zrak zagarantirali su mi dubok san.

Day 3

Buđenje u idiličnoj udolinici, jasno plavi komad neba iznad bijelih stijena oko nas, svježina planinskog jutra i ubrzani polazak autobusom za Dabarsku kosu gdje se ponovo razdvajamo u više skupina. Danas smo bome poduplani. Grupa A ide uz

Premužičku pa na Kizu, grupa B ne ide na Kizu već pravac kod Prpe u Baške Oštarije, grupa C siječe prečacem pored Badnja, a van konkurencije je grupa D-sanitet koji prevozi ranjenike.

Danas je ruta najkraća, i tek danas se vrijeme počelo naočigled kvariti. No, nikoga to ne smeta. Pa valja i pokisnuti kada je već dva dana bilo tako sunčano mimo prognoze.

Ubrzo se grupe razdvojiše, a grmljavina nagoviješta blizinu kiše dok je sunce nestalo iza tamnih oblaka. Šećemo i čavrljamo, jedna kap, druga kap i eto nas u kabanicama, ulazimo u šumicu maskirani. Pomišljam da ćemo ovako morati jedno sat vremena i spremna sam na nepogodu unatoč dosadašnjem vještom izbjegavanju kiše na planinarenju. Pomislim kako je to zapravo pravo planinarsko krštenje u punom smislu te fraze, te uz pojačani ritam kapi ulazim među planinarske kućice, nesvjesna da je završio moj put Premužičevom stazom. Kada smo se sklonili pod strehu i priključili Perinoj grupi C počelo je lijevati svom silinom. Ne mnogo kasnije i grupa A je došla za nama u bijegu od kiše, s Jasminkom koja je elegantno došetala pod kišobranom. Svi smo na broju, umorni i mokri, ali spokojni i zadovoljni. Zbrajamo kilometre i sate na stazi, razmišljajući što nas još čeka za osvojiti na Velebitu u narednim pohodima, još neutisnutih dojmova smažemo janjetinu i polako krećemo natrag za Zagorje.

I kad sve ponovo prođem – slike u glavi i one na mobitelu, vidim da su ova tri dana bila izlet među oblake i otoke, prema suncu i posred planine, blagom stazom Velebita koji nas je obgrlio svojim okukama i kukovima, stazom koja vedro vodi šumovitim gorskim predjelima i livadama nagnutima nad morem da nas na samome kraju na vrijeme skloni od nevremena. Tko na mom mjestu ne bi pomislio da nas je zaistavodio dobri duh gospodina Premužića.

Bibijana Šlogar, Zabok, 26. lipnja 2013.